

D E P L A T E
(!)(!)(!)(!)(!)(!)(!)

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

9e jaargang, nr. 11 - november 1980

NOVEMBERACTIVITEIT

De Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genegen u uit te nodigen op een voordracht met dia's die doorgaat op

donderdag 27 november 1980 om 20U30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Coolensstraat 6, 8400 OOSTENDE.

Het onderwerp : ASPECTEN VAN HET OOSTENDSE STADSBEELD EN -LEVEN ROND 1830.

De spreker : De heer Daniel FARASYN, Provisor aan het Koninklijk Atheneum van Gent-Sint-Pieter.

Opdat ook onze kring haar steentje zou bijdragen tot de viering van "150 JAAR BELGIE" werd de heer Daniel FARASYN bereid gevonden om ons over het Oostende van 1830 te spreken.

De heer FARASYN is de Oostendekenner bij uitstek die al zijn gegevens ontleent aan nog niet geraadpleegde archieven. Dit monnikenwerk houdt hij sedert jaren vol. De informatie die hij ons op elk van zijn voordrachten doorspeeld is dan ook van de bovenste plank. Zij getuigt van een zeer grote originaliteit en een hoge wetenschappelijke waarde. Het beeld dat hij ons op deze avond zal schetsen is dit van een Oostende en de Oostendse bevolking bij het ontstaan van de Belgische Natie.

Net zoals in vele andere steden van het land, hebben zich omtrent deze tijd op een achtergrond van voor- en tegenstanders, een reeks grote en kleine drama's afgespeeld. Deze avond wordt een unieke gelegenheid om een weinig gekend aspect uit de Oostendse geschiedenis te leren kennen. Een avond die door geen enkel rechtgeaard Oostendenaar mag worden gemist.

Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden.

J.B.D.

LIDGELD 1981

Het nieuwe jaar nadert vlug. Nu 1981 al dicht bij de deur staat durven we onze leden dringend vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin ten einde zich met hun lidgeld 1981 in regel te stellen. Er zal niet meer rondgegaan worden om lidkaarten aan te bieden, tenzij men daar uitdrukkelijk om verzoekt.

Het lidgeld 1981 bedraagt :

aangesloten lid : 250 F.

steunend lid : 500 F.

beschermend lid : minstens 1.000 F.

G. V.

Uit de Bibliografie van Oostende (3)

Edgard Auguin, Plages belges

III D'Ostende à Blankenberghe (1899, 119 p., 47 pentek.)

Met de stoomtram reist Auguin van Oostende naar Blankenberge. "Au revoir moulins d'Hazegras, parcs d'huîtres blondes ... Kursaal et Paradis". Voorbij Slijkens en Bredene ... "le clocher immobile entre les ailes de moulins en liesse ...". (Van Bredene als badplaats is er nog geen spraak. Dat duurt nog een tiental jaren.)

De Haan. Onze nieuwsgierige reiziger vraagt zich af waarop de etymologie daarvan steunt. Op de legendarische haan die hoog op de mast van de schipbreukelingen voor de reddingsboot de weg kraaide of op een uithangbord ?

Natuurvrienden moeten hier uitstappen en te voet naar Wenduine trekken om te genieten van het ruige duinenlandschap. In 1836 begon de Bruggeling Van De Walle hier in Klemskerke aanplantingen. (Dat was de wieg van de "bosjes" van De Haan. Die Theodoor Van de Walle-van Zuylen was de werkgever van Pieter Jan Gezelle die zijn tienjarige zoon Guido van uit de Brugse Rolweg eens meenam naar het bebossingswerk in de duinen. Een enthousiast bezoeker hier was Lenaart De Bo (1826-1885) - Deken De Bo van het Westvlaams Idioticon - die jarenlang enkele dagen vakantie kwam doorbrengen bij zijn oom Ignatius De Bo (1794-1867) die van 1832 tot aan zijn dood pastoor was in Klemskerke. Lenaart De Bo ging er herboriseren in de duinen of wandelen in de "lustwarande" en bezong in verzen het wonder van die "plantagie" met popel, abeel, els, eik, es, wilg, olm, berk, den Cf. J. De Smet, Meester Lenaart op Vakantie te Klemskerke, Biekorf, 1957, p. 10-15).

Tussen de witte duinkruinen enkele huisjes neergehurkt. Verder "l'enchantement calme de cette grande solitude". Helaas ! klaagt onze "groene" tcerist, die prachtige streek tussen Slijkens en Wenduine wordt bedreigd door rampzalige ontwerpen. Over enkele jaren krijgen we hier : "la tyrannie du bruyant, du rythmé, du périodique, du prévu, de l'artificiel, du rectiligne ...". Dat wordt heiligschennis want hier vind je "la vivifiante simplicité du silence, de la lumière, de l'étendue, de l'harmonie des choses ..."

Die geliefde duinen beschrijft Auguin met het scherpe oog, het warm gevoel, de levendige verbeelding en het indringend woord van een poëet. "Tour à tour douces et âpres, invitantes et perfides, les dunes ont des gaucheries d'enfant et des sauvageries de vierges. Leurs sombres manteaux de hoyats, clairsemés de fleurettes méconnues, sont pleins de surprises. Les buissons revêches et les épines bistrées s'y hérissent pour préserver les pensées naines de sacrilèges écrasements. Provocante comme la déesse antique, née comme elle d'un flot d'écume et d'un souffle de vent, cette nature vierge a des fiertés incomprises. Sa solitude est un demi sourire."

De Vlaamse duinen zijn bijzonder mooi bij De Panne en bij Klemskerke. Daar zijn ze het breedst en het rijkst begroeid. "C'est là... que leurs croupes et leurs cols endoient plus fièrement ; que leurs échines s'enfuient plus tumultueuses vers les polders, avec des effarements de troupeaux poursuivis ...".

Het winstbejag heeft de eenheid verbroken. "Sans pitié pour les amoncellements inviolés, les spéculations brutales y ont porté leurs tumultes, leurs fièvres, leurs audaces impatientes". Hij bekent het. Als voetganger waardeert hij de hinderlijke tram, maar als kunstenaar is hij kwaad op het monster dat met de stilte de vogels verjaagt. "Kunstenaars ! Gauw naar De Haan ! " roept hij uit. "Doorkruist het te voet of per ezel vóór dat de hotelwoede hier de ongereptheid vernietigd heeft". Schamper voegt hij erbij : er bestaat al een vereniging van grondspeculanten. Tussen Oostende en Wenduine komt er een park : rechte lanen, zalen, consumptietenten, bassins met academische standbeelden...

Een beetje troost vindt hij in de oude geschiedens van het Vlissegemse kruisbeeld, hem verteld door een kind van vijf jaar ("qui parlait bien le français, -chose rare").

Het kwam op de golven aangedreven, werd uit het water gehaald door de pastoor en herkend als behorend tot een bekende visserssloep waarvan de in nood verkerende bemanning tenslotte gered werd. Door dat wonderdadig beeld.

Zoals vele andere auteurs (die elkaar vaak afschrijven !) is ook Auguin hier misleid. Die cliché-legende (vgl. de wonderbare beelden of kruisen o.a. in Lombardsijde, Middel-

kerke, Damme, Assebroek, enz.) slaat op Wenduine en niet op Vlissegem waar de huidige pastoor, de heer J. Verhulst, mij duidelijk gemaakt heeft dat er in zijn kerk, gewijd aan de H. Blasius, geen miraculeus kruis vereerd wordt. In Wenduine daarentegen bestaat er een oude kruisdevotie, zeker al in 't begin van de 16de eeuw, met een Omme-gang op Pinkstermaandag. Het zgn. mirakelkruis daar dateert waarschijnlijk uit de tweede helft van de 17de eeuw (cf. Pr. Verduyn, Geschiedenis van Wenduine, 2e dr., 1960, p. 65-74).

Wenduine. Vóór de aanleg van de tram : twee groepjes huizen, een stukje dijk, een plekje om te baden. Wat E.A. illustreert door een charmante schets. Nu is het plaatsje veel belangrijker geworden. Het heeft nog indrukwekkende duinen van waarop je 56 kerktorens kunt tellen. (Hij heeft ze niet geteld, zegt hij, en ik vrees dat hij het niet gekund zou hebben). Dit staat vast, voorspelt hij : "... cette station est appelée à un développement considérable". En hij heeft zich niet vergist.

Blankenberge. Vol van herinneringen uit zijn jeugd. Het mirakel dat hier gebeurd is, verrast hem. Wie had dertig jaar geleden vermoed dat Oostende door die rivaal bedreigd zou worden ? Nergens is die metamorfose van vissersdorp tot badstad zo snel voltrokken. Dank zij de spoorweg en ondernemende hoteliers. Tot spijt van een minderheid die rust en stilte zoekt. Uit de behoefte daaraan is het primitieve Blankenberge van 1840 geboren.

Bijna een halve eeuw was het oude Blankenberge : "pour les amis du silence, de la libre allure et du bon plaisir, un paradis incomparable par sa situation splendide, par l'étendue de sa plage, par la simplicité de ses mœurs, par l'économie et la variété de ses ressources à la portée des budgets les plus humbles". Nu, vijftig jaar later, blijft er daarvan niets meer over. (Toch beweert de Blankenbergenaar Raym. Brulez in het eerste deel van zijn pittige memoires, nl. Het Huis te Borgen, Heideveld, Hasselt, 1950, p. 104 : "Borgen (= Blankenberge) was toen - nl. In 1895 het jaar van zijn geboorte - maar een gewoon vissersnest met kerngezonde bevolking").

Auguin herineert zich het Blankenberge uit 1850 (hij was toen zes jaar oud !) : "un village ensablé dans la dune ... où l'on trouvait la paix ... au grand air de l'océan, loin des trombones du kersaal et du rateau des croupiers ...".

Al in 1888 herkende hij Blankenberge niet meer. Waar toch waren die gemodelijke herbergen, vooral die ene met die genereuze baas die erop stond vóór elke maaltijd zijn cliënten te trakteren op de sappigste mosselen. Zoveel smakelijker was alles dan wat de moderne hotels nu voorschotelen. En dan lekker het duin opklauteren "où l'on ne parvenait qu'à quatre pattes, pestant, jurant, luttant des pieds et des mains, avançant d'un pas, reculant de quatre ...". Ha, verwenste gemeentebesturen die zulke beklimmingen te lastig vinden en trappen aanleggen "pour relier le village à la mer ! L'océan à l'entresol ! A-t-on jamais vu cela ?" En wat heb je met het oude duin gedaan, barbaren ? "Le sable, les chardons, les cytises, oui les cytises, où les avez-vous mis ?". Nu moeten we drie km ver lopen om in het zand te kunnen rollen !

In vogelvlucht overloopt hij - niet zonder humor - de geschiedenis van Blankenberge dat ook goed zijn deel kreeg van brand, plundering, verwoesting. Het leven hier op de Vlaamse kust tussen de 13de en de 16de eeuw beperkte zich tot : "bien boire, combattre vaillamment, réparer les désastres causés par les inondations ou les guerres ...". Grote herer, in de Blankenbergse zandgronden verdwaald, moesten in ruil voor hun behoudenis, een groot aantal kannen wijn leveren. Huidige bezoekers betalen dezelfde dure bijdragen maar in een andere vorm. Tegenover de vreemde gasten gedragen de moderne hoteliers zich even listig als hun voorouders uit de 15de eeuw die - min of meer onrechtmatig - verworven goederen soms rijkelijk betaalden met ... missen en wijwater. In zijn liefde voor het verleden is E.A. blij dat het oude stadhuis met zijn sierlijk torentje (fijn door hem getekend), niet afgebroken werd. Maar het was fout de nabij gelegen melkerij te slopen. Tot alle oude Vlaamse steden zou hij willen zeggen : "Ajoutez l'indispensable à vos vieux monuments, n'en changez jamais ni la destination ni le caractère fondamental". Hij citeert de moralist Jos. Joubert (1754-1824) : "Les monuments sont les crampons qui unissent une génération à une autre". En de gevoelige wandelaar roept uit : "Flamands, gardez les crampons ... Le cœur du peuple est tout

EDGARD AUGUIN

14. La Place du Marché, à Blankenberghe.

26. Le Casino et la digue, vers midi.

entier dans ses archives et dans ses vieux hôtels de ville".

Levendig beschrijft E.A. een typische vakantiedag in dat zomerse Blankenberge ("la ville préférée de Marie-Thérèse") door aardige tekeningen gesuggereerd. 's Voormiddags de ontwakende villa's, de drukte op markt en zeedijk. De uitgelatenheid van jonge meisjes waarvan de coiffure geïnspireerd is op die van gevierde theateractrices. Het getikketik van de stapels eetborden op de restauranttafels ("la fanfare des salles à manger"). Op het strand ("plage ... vaste dix fois comme celle d'Ostende") gewichtigdoenerij van baders en baadsters.

Onze alerte auteur onderbreekt herhaaldelijk zijn beschrijving. Hier last hij enkele bijzonderheden in over vroegere badzeden. In 1750 verbood de Blankenbergse municipaliteit, op een klacht van de bisschop, naakt of in onzedige kledij te baden of zich aldus in de stad te vertonen op straf van tien florijnen. Wie niet kon betalen ging de gevangenis in. Bij dezelfde verordening liepen even strenge straffen op : herbergiers en winkeliers die tijdens de goddelijke diensten "gewerkt" hadden, kopers in 't bezit van hun waren, chirurgijns en barbiers die geschoren hadden en de geschorenen zelf. In 1815 nieuw reglement. Om schandalen te vermijden, meestal door vreemden veroorzaakt tijdens het badseizoen, moeten de baders behoorlijk gekleed zijn : mannen met een broek, vrouwen met een hemd of met jasje en rok. Overtreders worden aangehouden. (Glunderend tekent E.A. "le costume de bain à Blankenberghe en 1750" ... een vijgeblad !). Wanneer hij de strandtenten, de badpakken en de reddingsdienst nu bekijkt, moet hij bekennen dat het schaamtegevoel en de openbare hygiëne hebben toegenomen. Maar of de zeden daarom beter zijn ? In elk geval de organisatie van de baden is indrukwekkend. "La grève déserte de 1750 est devenue l'une des plus grandes, sinon la plus grande de l'Europe. L'aspect de ses innombrables cabines rangées sur une longueur de près de deux kilomètres offre un panorama féérique beaucoup plus intéressant dans son ensemble que celui d'Ostende".

En de stad blijft zich maar uitbreiden. Belgische, Hollandse, Duitse, Engelse banken ("le monde israélite principalement") investeren in nieuwe constructies. "Les hôtels y sont solennels comme des palais et les villas étincelantes comme des chapelles ardentes".

Intussen is het middag geworden. Op het strand bereiken het gejoel en gewriemel een hoogtepunt. Kalm, in dat hysterisch gedoe, blijven de redders die naar die hoofden, ruggen, armen en benen turen. Niet één op tien baders kan zwemmen. Nagestaard, gekeurd, bewonderd lopen de jonge baadsters naar hun cabine terug. "Prenez garde", waarschuwt E.A. - "Les artistes passent, les croquis restent. Sortez victorieuses de l'épreuve et, si vous rencontrez ars ou Guillaume, que leur crayon vous soit léger !". (Mars, alias Maurice Bonvoisin (1849-1912) kennen we al. De andere zal wel de jonge Parijzenaar Albert Guillaume zijn (geb. 1873), een humoristisch tekenaar, die werk van Courteline en Willy heeft geïllustreerd).

Nieuwe digressie. De visverkoop wordt nog aangekondigd door een belleman maar gebeurt nu niet meer op de kaai maar in de pas opgericht mijn. Met een gebaar van piëteit herinnert E.A. aan de oude Callewaert, de gebochelde belleman (tekeng), zeer populair om zijn gediensstigheid en zijn grappen. (Zo'n belleman of omroeper is in Blankenberge tot het einde van W.O. I in functie gebleven. Cf. het tweede deel van de memoires van R. Brulez, Het Pakt der Triumviren. Die eerste triumvir is nl. Julien Martijn, de zoon van de stadsomroeper).

Men attractie van de dijk is de "pier", een stevig metalen bouwwerk van 220 m bij 9 m, met een rotonde-restaurant en een muziekkiosk met 'n goed orkest (mooie tekg.).

Etenstijd. Tegen halféén gaan de badgasten aan tafel. "Le carillon enragé des hôtels" breekt los. Het strandgewoel concentreert zich nu in de eetzaal van pensions en hotels waar "la danse des ventres" begint. Anglais, Hollandais, Français, Belges, Allemands ... coalisés contre les serveurs, dans ces Babels du ventre où ils gardent ... leurs allures et leurs préférences culinaires : deux traditions de terroir natal, qui ne s'effacent jamais". En daar heb je het ! Naast onze "Parisien" beginnen drie Engelsen plots luidop te giechelen. "Le plus âgé avait accaparé une sole frite qui m'était destinée. Bien

anglais le rire. Plus anglais encore, l'accaparement". (Piep ! zei het chauvinistisch muisje).

Na de middag digereert bijna heel Blankenberge met een dutje. L'heure lourde. Daarna geraakt de dijk weer vol wandelaars. Velen slaan een partijtje lawn-tennis of croquet. En dan volgt het souper. E.A. loopt het casino binnen waar er elke avond gedanst wordt. Maar hij gaat gauw weg om aan de verleidelijke sfeer te ontsnappen. Hij zou anders te lang blijven. "... et le docteur m'a dit : soyez sage", Dat was ongetwijfeld zijn hart-ziekte waaraan Auguin (te vroeg) gestorven is.

Een wandeling naar de haven en het staketsel roept bij hem de oude "viermast" op waarvan de lantaarn in 1463 gestolen werd. Vermoedelijk door Wenduinaars. Nu zendt een vuurtoren, 22 m boven het water zijn licht 12 mijlen ver. Schilderachtig is het dok met zijn boten, masten, touwwerk en netten. Bij ebbe liggen de schuiten op het slijk. Auguin tekent een slank meisje gezeten op een lompe boot en onze romanticus krijgt ineens een voorgevoel dat de bevolking hier door contact met frivole zeden haar stoerheid zal verliezen. "Allons ! jeune fille, point de ces mèches folles sur le front ... Mieux vaut le hâle de la tempête sur ton front que la pernicieuse atmosphère de nos bars ... Fi des discoureurs à vestons clairs ! Epouse quelque gros gars à lourds sabots blancs et à veste de flanelle bleue ..."

Enkele dagen later ziet hij ze terug als bloemenverkoopstertje en wordt weer bevangen door een vage droefgeestigheid. Het schitterende moderne Blankenberge kan hem de badstad van 40 jaar geleden met zijn gezellige herberg niet doen vergeten. De cosmopolitische gasten van de hotels, waar een kamer 3 tot 15 fr per dag kost, volgens de verdieping, interesseren hem niet. Het banale amusement dat ze hier houdt, vindt men overal. "... la vraie beauté du pays, c'est l'Océan et la Dune ; non les jeux et les bals ... Je suis de ceux qui vont à la mer pour fuir les émotions de la roulette et du trente et quarante. S'il y a quelques solennités locales, processions, retraites aux flambeaux, elles me paraissent autrement curieuses dans les petites villes que dans les grandes ...".

Op twintig jaar tijd is Blankenberge totaal veranderd : mooie straten, degelijke verlichting, flinke scholen, netheid, hygiëne. In 1852 : 1456 vreemdelingen ; nu (ca 1895) : 30.000. Maar de oude vrienden van Blankenberge zien die voortdurende veranderingen aan met weemoed. Met die nostalgieke noot besluit Auguin zijn Blankenbergse wandelingen. De laatste twintig bladzijden, ook met historische prenten geïllustreerd, wijdt hij aan de grootse waterbouwkundige werken die tussen Blankenberge en Heist aan de gang zijn. Ze hebben tot doel Brugge opnieuw tot een belangrijk handelscentrum te maken.

E.A. herinnert aan het machtig verleden. In dat historisch overzicht noemt hij die West-vlaamse streek, vreemd genoeg, "pays nervien". Brugge, verbonden met het Zwin door de Reie (E.A. schrijft : Reyne) komt vroeg tot grote bloei. In de 12de eeuw wordt Damme de stapelplaats. Oorspronkelijk heet het Hondsdam dat volgens ernstige (?) vorsers (E.A. blijft weetgierig) teruggaat op de zeehonden die in de nabije Schelde voorkomen, en volgens romantici op een duivelse hond die het dijkwerk keer op keer kwam vernielen. (Ik hoef wel niet te verzekeren dat het woord "hond" hier volstrekt niets te maken heeft met Honte, de naam van de Westerschelde, een hydroniem die eigenlijk "jager" betekent en verwant is met het Eng. to hunt. Cf. J. Devleeschouwer, Nervische hydroniemen, Naamkunde, 4de jg., 1972, p. 21-25).

In de 15de eeuw teleurgang van Brugge, hoofdzakelijk door de verzanding van het Zwing. Tijdelijke oplossing door het kanaal van Damme naar Sluis. Herhaalde pogingen van Brugge om verbinding met de zee te verkrijgen. Het kanaal naar Oostende brengt geen wezenlijke heropleving. Eerst in 1890 zijn indrukwekkende plannen rijp. De werken voor die haven in Zeebrugge - dat door een zeekanaal met Brugge verbonden zal worden - aangevangen in 1895, zullen 7 jaar duren en bijna 39 miljoen fr kosten. (Hoe verstomd zou Auguin nu in Zeebrugge rondkijken, verpletterd door de omvang en de astronomische cijfers van het jongste project !).

Die zakelijke beschouwingen - waarvoor E.A. zich bijna excuseert - behandelen een ophefmakende actualiteit uit die dagen (nu voltooid verleden tijd). Ze bewijzen duidelijk de veelzijdige belangstelling van onze ingenieur, kunst- en natuurminnaar die ook historische en economische onderwerpen vlot en gevat kon uiteenzetten. En tot besluit : aan dat derde deel van "Plages belges" mag een Blankenbergse heemkundige in geen geval voorbijgaan.

G. BILLIET

ONVOLTOOID VERLEDEN TIJD...

't Gebeurde in het voorjaar van 1942, dus in volle oorlogstijd. Wij hoeven niet telkens onze mizeries van die tijd in herinnering te brengen en te herhalen voor de jeugd ; doch het gaat hier om iets anders.

Wij waren toen van plan een gewestelijke Studiekring voor heemkunde op te richten te Oostende. We overlegden de zaak met de heer A. Vervaeke en de heer Carlo Loontiens. Maar de zaak sleepte aan, deels door materiële moeilijkheden, deels door overlast van werk. Wij waren nl. toen druk bezig met psychologische studies.

In februari van 1943 eindelijk, stuurden wij het volgend schrijven aan personen, die zich op het gebied reeds verdienstelijk hadden gemaakt.

"Waarde Heer,

Wij zijn van plan een studiekring voor heemkunde op te richten te Oostende. De heer C. Loontiens verzekerde zijn volle medewerking.

Wij bedoelen hiermede het stichten, niet van een oudheidkundige kring, doch van een werkgemeenschap, waarin de studie van onze omgeving op veelzijdige manier wordt aangepakt. Ook initiatieven ter beveiliging van heemschoon en heemkunst kunnen daar van uit gaan.

Dit alles nu is slechts mogelijk door samenwerking. Mogen wij U vragen of U principieel akkoord gaat ? Mogen wij vervolgens rekenen op spoedig antwoord ?

Gelief inmiddels te aanvaarden, Waarde Heer, de uitdrukking onzer gevoelens van hoogachting."

Wij ontvingen reeds spoedig zestien enthousiaste antwoorden van personen uit de kuststreek, waaronder wij gekende namen vermelden als : C. Loontiens voornoemd, Karel Loppens, M.A. Waterschoot, Pr. Verduyn, J. Filliaert, R. Hansoul... Wij kunnen niet nalaten het antwoord van K. Loppens te vermelden :

"Ik ben gelukkig mijn medewerking te verlenen aan alle pogingen tot uitbreiding van wetenschap, en namelijk de studie der omgeving, die op zeer uitgebreide manier kan opgevat worden. Ik moet U nochtans doen opmerken dat mijne medewerking maar zal mogelijk zijn na de oorlog, aangezien ik geen papieren meer kan bekomen om te reizen ! Het belangrijkste in het stichten van zulk een studiekring : het is dat men van het begin af, de wetenschappelijke methoden volgt en streng onderhoudt ; het is het eenigste middel om ernstig werk voort te brengen. Met mijn hertelijke groeten".

(get). K. Loppens

In samenwerking met de heer Loontiens werd inmiddels een voorlopig programma samengesteld. Ook werd de uitgave van een klein bibliografisch blad voorzien, dat alle verschenen werken betreffende onze streek zou vermelden. Wij waren dus startklaar. Maar... zoals de heer Loppens reeds schreef : men diende een speciaal pas te bekomen om 5km verder te gaan. Iedereen kreeg voortaan zoveel beslomeringen, en veel tijd had men ook niet wegens al de "loperij" die de rantsoenering ons bezorgde. Wegens de moeilijke en benarde tijd, die iedereen noodgedwongen moest doormaken, geraakte ons initiatief tenslotte in de (lege) ijskast !

Karel CLYBOUW

EVEN KENNIS MAKEN MET ... HET STADSARCHIEF VAN OOSTENDE

Tijdens de brand van Bibliotheek, Stadhuis & Museum in mei 1940 gingen ontelbare on-
vervangbare kunstwerken & archiefstukken voor goed verloren. Fotodocumenten getuigen
hoe compleetverwoestend het vuur te werk ging.

Het huidige historische stadsarchief is dus na 1945 aangelegd. Ten gevolge van de om-
schreven omstandigheden moet men er dan ook geen geschreven documenten van historisch
belang zoeken. Het archief is quasi volledig op iconografie toegesptist : plannen,
kaarten, topografische grafiek, foto's ...

Een inventaris of catalogus die het de vorsers moet toelaten vlug en efficiënt te
werken is niet voorhanden. In de nabije toekomst zal daar echter werk van gemaakt worden.
Toch in 't kort hier reeds enkele basisfondsen :

1. Topografie (of copiën ervan) geklasseerd volgens A. VERBOUWE's "Iconografie van
het arrondissement Oostende"
(op een exemplaar van VERBOUWE, bewaard in het Stadsarchief staan de nummers aange-
geven, in bezit van het archief).
 2. Een foto-archief dat grotendeels per thema is geklasseerd.
Enkele van de talrijke trefwoorden : HAVEN, MAILBOTEN, VUURTOREN, STAKETSEL, GE-
BOUWEN, HOTELS, PARKEN, PLECHTIGHEDEN, PERSONALITEITEN ...
 3. Een verzameling 'oude prentkaarten' van Oostende en omliggende geklasseerd per
thema ; een pas aangelegde verzameling moderne prentkaarten, gebaseerd op een klasse-
ment per uitgever.
 4. Tal van losse nummers die nog nader onderzochten geklasseerd moeten worden.
- Zoals elk ander stadsarchief is dat van Oostende door de geïnteresseerden te con-
sulteren.
 - Het bevindt zich in de burelen van de archivaris-conservator, Feest-en Cultuurpaleis.
 - De originele documenten worden in principe niet aan privepersonen uitgeleend :
Raadpleging gebeurt ter plaatse.
 - Gebruik van inkt of balpen om nota's te nemen is verboden : enkel potlood.
 - Waardevolle stukken mogen niet op eigen initiatief uit hun beschermendehoezen worden
genomen.
 - Het is toegelaten met eigen apparatuur foto's te nemen, doch enkel van de foto's die
niet meer onder de copyright-bepalingen ressorteren.
 - Foto's kunnen desgevallend geleverd worden door de vaste archief-en museumfotografen.
Kosten ten laste van de besteller.

N. HOSTYN

K. Jonckheeres "hertaling" van de Reinaert en de kritiek

De gezaghebbende hoofdredacteur van het maandelijks tijdschrift voor letterkunde en
geestesleven "Dietsche Warande en Belfort", Albert Westerlink, vindt lovende woorden
voor de hertaling van "Van den Vos Reynaerde" (Brussel, Manteau, 1978) : "een hertaling
van het middeleeuwse verhaal in een juxtalineaire vorm : de tekst van handschrift F
en de moderne versie van Karel Jonckheere naast elkaar. De hertaling van Jonckheere
geeft een frisse, plezierige indruk en is in bepaalde passages duidelijk gewiekt en
knap. De wetenschappelijke inleiding van Dr. Maurits Gysseling is vooral voor de geleerde
"vossenjagers" bestemd".

(D.W.B., nr. 2, februari 1979, blz. 151).

E. SMISSAERT

SCHEEPSBOUW TE OOSTENDE TUSSEN 1797 EN 1847

Uit een mededeling door de heer R. De Bock gedaan op de zitting van de Marineacademie van 25 maart 1939 met als titel :

DE BELGISCHE HANDELSVLOOT ROND HET MIDDEN DER XIXDE EEUW

noteerden we met betrekking tot Oostende, het volgende :

... De Belgische Handelsvloot telde op 31 december 1847 135 zeeschepen met een gezamenlijke tonnemaat van 26.688 Ton, wat een gemiddelde geeft van 197 ton per schip. Slechts twee schepen waren opgegeven als zijnde van ijzer, namelijk twee schoeners van 133 en 134 ton, de "VILLE DE LIEGE" en de "VILLE D'OOSTENDE", thuis horende te Luik en te Oostende ...

Het kleinste schip was de "TWEË GEBROEDERS", een Oostendse sloep van 42 ton, kapitein GILLEGODT, toegehorende aan de rederij J. DE BONNINGE, die benevens deze sloep varende in de koopvaardij ook verschillende vissersschepen bezat. Vandeze 135 zeeschepen waren er 23 te Oostende gebouwd te weten : 2 driemastbarken, 1 brik, 13 schoeners, 5 sloepen, en 2 bijlanders en dit tussen 1797 en 1847. De oudste van de schepen waren bijlanders, pleiten, een kof en een schoener. De jongste waren driemastbarken, brikken en schoeners gebouwd te Antwerpen, Boom, Brugge en Oostende. Al deze inlichtingen putte de heer R. De Bock uit een brochure uitgegeven door "COURRIER D'ANVERS" en getiteld "Etat général de la Marine Marchande Belge et les bateaux naviguant à l'interieur au 31 decembre 1847". De lijst vermeldt 410 binnenschepen waarvan er geen enkele te Oostende thuis heert. De tekst van deze mededeling verscheen in BOEK II VAN "MEDEDELINGEN van de MARINE ACADEMIE", 1938-1939.

J.B. DREESEN

NIEUWS ROND BALTHASAR SOLVIJNS

Elke Oostendenaar (en Bredenaar - nietwaar Dicky ?) met enige historische belangstelling kent ongetwijfeld de beroemde gravure van DAUDET naar Frans-Balthasar SOLVIJNS' schilderij "Gezicht op de stad en haven van Oostende" (VERBOUWE, 373) (1). Onlangs nog werd ze door de Handelskamer in fac-simile heruitgegeven. Nu waren we al lang wel eens benieuwd het schilderij zélf te zien te krijgen. Volgens de legende onderaan op de gravure hoorde het schilderij toe aan Prinses Marie-Christine. VERBOUWE noteert het als zijnde bewaard te Wenen. Dus navraag gedaan in het Kunsthistorisches Museum aldaar (want als men het dâar niet weet, wie dan wel ?).

Het antwoord kwam vlug, en is voor ons eerder teleurstellend :

- Na grondige navorsingen blijkt het SOLVIJNS schilderij niet meer te Wenen te berusten.
- De gehele inboedel van Marie-Christine's paleis (het huidige prentenkabinet Albertina) werd met uitzondering van de grafische collecties in 1919 door de erfgenamen ten gelde gemaakt.

Ongetwijfeld hoorde het schilderij van SOLVIJNS daar bij.

Onze zoektocht naar het doek is dus nog niet ten einde.

Wie weet er meer over ? Want we menen vroeger toch van diverse personen gehoord te hebben dat ze het schilderij met eigen ogen gezien hebben.

N. HOSTYN

(1) Zie N. HOSTYN, De Zee en de Kunst. Balthasar SOLVIJNS, in Neptunus, 1980-1981, nr. 1.

Zie R. VERBANCK, Twee figuren - Kruisende paden. Solvijs - Popham, in Jaarboek Ter Cuere, 1973.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS XI : AUGUSTE MUSIN (vervolg & slot)

Percentsgewijze gezien komt Oostende het meest voor in A. MUSIN's oeuvre : de haven bij dag en nacht, de kaaien, de dokken, de oesterparken ... Maar ook de scheepvaart op de Schelde is een veel terugkerend thema, evenals de stranden van Blankenberge, Heist of De Panne.

En dan is er Nederland : Scheveningen, Noordwijk, Terneuzen, Rotterdam, Dordrecht, Vlaardingen, de Moerdijk, de Maas ... Nog andere doeken stellen Gravelines of de Bretoense kust voor, de Noorse Kusten en soms ook Alicante. MUSIN was blijkbaar veel op reis. Een onvermoede rijkdom aan iconografisch materiaal zo te zien !

Laten we nu eens speciaal nagaan hoe Oostende en de Belgische Kust naar voor komen in de doeken van Auguste MUSIN :

- in een vorige bijdrage vermeldden we reeds de jeugdwerkjes die te Oostende en Nieuwpoort ontstonden. Ze staan ook bij VERBOUWE vermeld.
- een afbeelding van A. MUSIN's tekening "De vuurtoren van Blankenberge" uit 1870 treft u aan in E. BILE, Blankenberge. Een rijk verleden, een schone toekomst, Blankenberge, 1971, p. 70.
- Zicht op de haven van Oostende (tent. Den Haag, 1878)
- Kaaien te Oostende (1878) (veiling Paleis voor Schone Kunsten, Brussel, 23-24 maart 1955)
- Oesterpark en strand te Oostende (tent. Liège, 1878)
- Dokken te Oostende (tent. Brussel, 1878)
- Eerste Handelsdok te Oostende (26 juni 1879) (VERBOUWE 863)
- Binnenvaren van de Oostendse haven met nachtsignalen (tent. Mechelen 1882)
- Oostende. Sloepen vissend met sleepnet (tent. 1882 Antwerpen)
- Nachtsignalen aan de haven van Oostende (tent. Mechelen 1882)
- Heist (1884) (geveild P.V.S.K. Brussel, 6-8 oktober 1970)
- Oostendse vissers op de Noordzee bij storm (tent. 1886 Brussel)
- Entrée de sa majesté Guillaume II à bord du yacht Hohenzollern le 2 août 1890 (aquarel) (VERBOUWE 977)
- Oostendse vissers door een windvlaag verrast (tent. 1893 Chicago)
- Visserskaai te Oostende (tent. 1898 Tournai)
- De Haven van Oostende bij storm (VERBOUWE 814)
- Oude kaai te Oostende (VERBOUWE 816)
- Vissersdok te Oostende (VERBOUWE 818)
- Vissersdok te Oostende (VERBOUWE 949)
- Oostende, de haven bij maneschijn (VERBOUWE 950)
- Aanlegplaats van de pakketboten (VERBOUWE 951)
- Oostende. Hotel du Kursaal (VERBOUWE 1055)
- Strand te De Panne (VERBOUWE 118 119 120 121 122 123 124)

Volgende openbare verzamelingen bewaren nog werk van Auguste MUSIN :

- Brugge, Provinciale Bibliotheek
- Het Casinó te De Panne (1871, potlood)
- Brussel, K.M.S.K.
- Brussel, Kon. Bibliotheek - Prentenkabinet
- Compiègne
- Oostende, M.S.K.
- De Zeedijk te Oostende (29 x 50) 1877
- Het Pavillon du Rhin (aquarel) (15 x 24) 1988
- Oostende, Stadsarchief
- Liège. Boten op de Vlaamse kust (aquarel)
- Praha
- Reims - De Thames bij Maneschijn.

N. HOSTYN

OOSTENDS DIALEKT

(Het zeldzaam geworden en moeilijk bereikbare Antwerps tijdschrift voor Taal-, Volks- en Oudheidkunde "Ons Volksleven" nam in haar elfde jaargang, 1899, blz. 178-180, "Eene Proeve van Oostendsch Idioticon" op, een artikel geschreven door Jonas van den Zeekant, schuilnaam van een mij onbekend auteur. In de "Nederlandse Volkskundige Bibliografie", deel X : Tijdschriften provincie Antwerpen 1850-1960", uitgegeven door L. Van Laer, komt op blz. XXIX tot en met XXXV een korte historische schets voor van "Ons Volksleven". Ik beperk mij tot een getrouwe, diplomatische weergave en transcriptie van dit curiosum. (E. SMISSAERT)) :

De woorden in deze "Proeve" vervat, zijn bij onze wete, nog in geen enkel "Idioticon" te vinden, zelfs DE BO gewaagt er niet van in zijn nochtans zoo uitgebreid "West-Vlaamsch Idioticon", tenzij voor enkele woorden, over welke beteekenis wij het met hem niet eens zijn.

X X X

BECHTEN : komt van "buchten" (zie Schuermans, bl. 83 en De Bo, I, bl. 170) met klankverandering. "Buchten" wordt in het Oostendsch als "beuchten" (met korten "eu"-klank) uitgesproken ; van dien korten "eu"-klank is de korte "e"-klank gekomen. "Bechten" beteekent "iemand bedriegen", het is het Antwerpsch "kullen".

BEUTERSCHUTTE of BUTTERSCHUTTE, beteekent vlinder ("papillon"). Elders "schoenlapper", "zomervogel", enz.

BULT wordt zeer eigenaardig gebruikt in : "zijnen bult uitsteken", voor : hard werken.

DOK klanknabootsend woord voor stoot of stamp. Het ww. is "dokken" = pijnlijk slaan. Schuermans geeft : "tokken", slaan, kloppen ; "mijn herte dokt" ; ook : genaken, raken. Dit is echter onvoldoende. De Bo komt er dichterbij, daar hij het stamwoord "dok" door "coup" vertaalt.

GELF = geel, en staat als "geluw" in Schuermans, bl. 146 en als "geelw", "geluw", "gelw" in De Bo, I, bl. 306.

HUIZEKOTJE . Een spel waarbij de kinderen onder hen het huishouden nadoen ; in Antw. : "kokeneten", of "met de potttekens spelen". Staat als "huizekot" (waarvan "huizekotje") in De Bo, I, bl. 393, doch met de beteekenis van het Fr. "cellule".

KATIJEN . Eene "katij" is een steenen, aarden en wisselend rug, die zich van op het strand tot in de zee uitstrekt om de golven te breken. Vl. : "golfbreker" ; Fr. : brise-lames. De Bo geeft "katei", waardoor hij echter met zichzelf niet overeenstemt, daar hij ook schijnt aan te nemen dat er verwantschap moet bestaan tusschen "katij" en het Hollandsche "kadijk" (kaaidijk).

KEGGE, bij Schuermans en De Bo een soort van p. eg, is te Oostende een van de reis teruggebrachte zeebeschuit, die dan met boter besmeerd wordt. (Zie "Ons Volksleven", 10e jg. bl. 112).

LIEZE. "Lieve van hooren zijn" zegt men voor : goed hooren. "Lieze" komt hier waarschijnlijk van het Duitse "leise" = zacht, of van het Oudduitsch "liso". Schuermans vermeldt (bl. 338) "liesde" of "lies zijn" = fijnhoorig zijn, en (bl. 341) "lijs", soms "lies" uitgesproken = zacht. Dit leste eveneens bij De Bo, I, 589, die ook "lijzig gehoor" vermeldt.

LIFBOOT, d.i. de boot, waarmede de mannen van den bestendigen reddingsdienst de in nood verkeerende sloepen of schepen ter hulpe snellen. Het is het Engelsche "life-boat", met Oostendschen tongval (ij = i). Vl. : reddingsboot.

MASSEPAALIE. De visschers zeilen jaarlijks verscheidene malen de Noordzæ in : bij elken terugkeer wordt de opbrengst van den visch in drie deelen verdeeld, het eerste voor den reeder, het tweede voor de "mas" ("la masse", evenals bij de soldaten), en het derde is de zuivere winst der schippers, de "paaie" ("la paie"). Wanneer zij echter van hunne reis

terugkeeren rond Paschen - het visschersjaar begint en eindigt met Paschen, en dan zijn al de sloepen binnen - ontvangen zij niet alleen hunne "paaie", maar ook het overschietende van de "mas". "Massepaaie" is dus de "mas" en de "paaie" ("la masse et la paie").

SEENAPPEL, het Antwerpsche "appelsien" met verplaatsing van lettergreep en klankverwisseling.

STRAND wordt eigenaardig en zeer schilderachtig gebruikt in : "Op strand ligge" d.i. in grooten nood verkeerren of reddeloos verloren zijn.

UITZEILIËN (= uitzeilen). De spreekwijze : "Ik kan dit niet blijven uitzeiliën" klinkt zeer schilderachtig voor : Ik kan zulke uitgaven niet blijven volhouden.

VIN wordt heel eigenaardig gebruikt in de volgede spreekwijzen : "Alles aan de vinnen hangen" = te veel geld aan kleederen besteden ; "ik wil met dat volk niet achter de vinnen (= achter mij) loopen" ; "vuile vin" = vuile vrouw.

WEI - JE. Gewestelijke uitdrukking van "weet gij" ; wordt gebruikt in den zin van het Antwerpsche "zulle". Het voornaamwoord "je" voor "ge" of "gij" wordt te Oostende algemeen gebruikt.

Jonas van den ZEEKANT

DE KORTSTONDIGE JETFOILVERBINDING VAN P & O OOSTENDE-LONDEN

Sedert 29 februari 1980 vaarden de P & O - vleugelboten heen en weer tussen Oostende en Londen. De verbinding tussen deze twee steden duurde amper drie uur. Het stadsbestuur van Oostende had aan P & O de nieuwe diepzeekaaien naast de vissershaven ter beschikking gesteld. Voordien had P & O al een vol jaar proef gevaren met de jefoilvleugelboten vanuit Zeebrugge. Einde 1979 besliste de direktie in Londen, dat P & O zich definitief in Oostende zou vestigen. In de loop van donderdagnamiddag 26 september 1980 werden alle reisagenten in Oostende er per telefoon van verwittigd, dat P & O alle overzeese aktiviteiten, voorlopig en volledig, had stopgezet. De P & O-vleugelboten waren voor het toerisme in Oostende een hele attractie. Niettegenstaande de prijs per overvaart, vergeleken met de mailboten aan de hoge kant lag (2.500 F. heen en terug), kwamen heelwat Engelandvaarders naar Oostende om van hieruit naar Londen te varen. De "General Steam Navigation Company", later een dochteronderneming van P & O, was de eerste zeevaartmaatschappij die in 1824 een Kanaaldienst begon, en dit met onmiddellijk sukses. Binnen een jaar werden er in de Londense Times twee afvaarten per week geadverteerd van Tower Pier in Londen naar Oostende, evenals diensten naar Calais, Duinkerken, Dieppe en Boulogne. In modieuze kringen werd het al gauw een rage om het Kanaal over te steken. Hele gezinnen, met koetsen, paarden, koetsiers en bedienden begonnen geregeld op reis te gaan. Toch lieten de reisomstandigheden veel te wensen over. Passagiers die in 1826 op het stoomschip "The Earl of Liverpool" van Londen naar Oostende reisden, deden meer dan 16 uur over de overtocht. De band tussen P & O en Oostende bestond echter al veel langer. In 1815 was Arthur Anderson, oorspronkelijk een klerk bij de Marine in Shetland, een afgelegen eilandengroep bij de Schotse kust, in dienst getreden bij een Londense reder. De rederij was kort daarvoor opgericht door een te Oostende geboren Engelsman Brodie McGhie Willcox. De samenwerking begon officieel in 1822, zeer vlot en met stijgende voorspoed. Tegenwoordig is P & O één der grootste rederijen ter wereld met wijdstrekkende belangen in weg- en luchttransport, het verzekeringswezen, de constructieindustrie en onroerend goed.

Emiel SMISSAERT

Deze maand gaan we even door met de verzameling muziekprogramma's bewaard in het archief van onze kring. Ze bieden als het ware een doorsnede van de muzikale smaak in de betere ontspanningsmuziek van toen. Stippen we hier nogaan dat MAUHIN in die tijd le viool (ofte "chef d'attaque" zoals dat in 't frans heette) van het orkest was. Eerst en vooral nog enkele programma's van J.B. SINGELEEE :

- Programme du Concert-Symphonie donné au Kursaal par l'orchestre symphonique, sous la direction de M. J.B. SINGELEEE, aujourd'hui dimanche 4 septembre 1870, à 7 heures.

1. En avant marche DUPPLER
2. Guillaume Tell ouverture ROSSINI
3. L'enclume, polka PARLOW
4. Les Huguenots. Fantaisie SINGELEEE
soli : DUHEM & VANDER AA
5. Les Immortelles. Valse GUNG'L
6. Offenbachiana OFFENBACH
7. Galop Final FAUST

- idem Lundi 26 août 1872.

1. En avant marche DUPPLER
2. Wanderers Ziel SUPPE
3. Feische Geister STRAUSS
4. Robin des bois fantaisie WEBER
5. Polka pour piston
composée et exécutée par Mr. SAUVEUR
6. L'Africaine, fantaisie SINGELEEE
7. Imer Fidel. Galop ZIKOFF

Dat er af en toe ook wel iets gedaan werd ten bate van de Vlaamse toondichters, bewijst het nu volgende concertprogramma waarin een cantate van F.A. GEVAERT de hoofdbrok vormt :

- Grand Concert donné le dimanche 4 août 1872 à 7 heures du soir par le société royale des chœurs de Gand sous la direction de M. Edouard DEBOS et l'orchestre de symphonie dirigé par M. J.B. SINGELEEE.

1. Ouverture de Zampa HEROLD
2. Septuor du 3e acte des Huguenots MEYERBEER
3. Elégie de Dom Sébastien, pour violoncelle DONIZETTI
exécuté par M.G. VANDERHEYDEN, Membre de la Société.
4. Le départ des pasteurs LIMNANDER
choeur avec soli de ténor, chanté par M. Ed. EECKHOUTE, soliste de la S.D.C.
5. La Muette-fantaisie AUBER
6. Pepita choeur MULLER
7. Jacob Van Artevelde F.A. GEVAERT.

dit was een cantate voor koor en orkest. De leerlingen van de Oostendse muziekschool verleenden hieraan hun medewerking.

X X X

Het muziekkorps van het 7e Linierregiment onder leiding van MEISSNER liet zich ondertussen ook niet cnbetuigd :

- Programme du concert-harmonie donné au Kursaal par le corps de musique du 7e Régiment sous la direction de M. MEISSNER, Jeudi 3 septembre 1868, à 7 heures.

1. Marche
2. Ouverture de la médaille d'or GURTNER

3. Fantaisie sur Lucie de Lammermoor arr. MINNE
4. Uber Land und Meer, Valse GUNG'L
5. Ouverture zum Freischutz Ch. M. VON WEBER
6. La Grande Duchesse de G  rolstein, pot-pourri MEISSNER
7. L'Enclume, polka LAUBE

- idem ... Mardi 12 juillet 1870   7 heures :

1. Pas redoublé
2. Ouverture de la Bohémienne BALFE
3. Fantaisie sur le Pardon de Ploermel arr. MEISSNER
4. Deutsche Lust, valse STRAUSS
5. Pot-pourri sur le Proscrit VERDI
6. Air Varié sur le motif d'Anna Bolena FESSY
7. Pour et contre, polka MEISSNER

- idem ... dinsdag 20 juli 1869 :

1. La Belle Hélène. Pas redoublé
2. Notenernte. APOLLONI
3. Fantaisie sur le Toréador ADAM
4. Valse des Gardes GODFREY
5. Ouverture du Ca  d THOMAS
6. L'encl  me, polka LAUBE
7. Les echo's de l'Allemagne. Pot-pourri HAMM arr. MEISSNER
8. Galop DECOO

- idem ... dinsdag 17 augustus 1869 :

1. La Charmante Rosalie. Pas redoublé FRIDT arr.
2. Ouverture de La Dame Blanche DOIELDIEU
3. Les Echo's d'Allemagne. Revue Musicale d'HAMM arr. MEISSNER
4. La Course en traîneaux, valse LABITZKY
5. Prière et finale de Moïse ROSSINI
6. Le départ. Galop DECOO
7. Pot-pourri populaire belge MEISSNER

X X X

Nu en dan waren andere militaire korpsen te horen in het Kursaal zoals blijkt uit volgende programma's :

- Programme du Concert - harmonie donné au Kursaal par le Corps de Musique du 10e Régiment sous la direction de M. WALHAIN. Aujourd'hui Mardi 14 septembre 1869   7 heures.

1. Kaiser Franz Joseph March VON WINTER
2. Ouverture du Domino Noir AUBER
3. Sara. Polka pour piston, exécutée par M. DERERCQ G. CHRISTOF
4. Marche du Proph  te (MEYERBEER) arr. WALHAIN
5. La Dame Blanche. Grande Fantaisie BUYSENS
6. Lichtenstein, valse LABITZKY.

- Programme du Concert-Harmonie donné au Kursaal par le Corps de Musique du 11e rgt de ligne sous la direction de M. A. BENDER. Mardi 16 juillet 1872   7 heures du soir.

1. Pas redoublé BENDER
2. Ouverture de Martha FLOTOW
3. Sophie Cruvelli, mazurka LEMAIRE
4. Fantaisie La Traviata VERDI
5. Rêve sur l'Océan, valse GUNG'L
6. Gastibelza ROSAR
7. Pot-pourri VAN CALCK

- idem, Jeudi, 29 août 1872, à 7 heures du soir :

1. Pas redoublé C. BENDER
2. Ouverture la Médaille d'or GURTNER
3. Fantaisie sur Mac Beth VERDI
4. L'Ardennaise. Polka de Concert WALHAIN
5. Im Frühling FESCA
6. La Royale Belge. Scottish BENDER
7. Grand Pot-pourri Burlesque et Populaire CLEMENT.

N. HOSTYN

ORGELS IN GROOT OOSTENDE : HET ORGEL VAN DE SINT-RAFAELKERK TE RAVERSYDE

"TE KOOP : PIJPORGEL 3 registers, mogelijkheid tot 4e register, voetklavier, electr.
"aandrijving, bj. '74 (Delmotte, Doornik).
"Inl. tel 059/80.09.08 - 059/50.54.13".

Zo vernamen we in Tips van 7.8.1980 het besluit van pastoor en kerkfabriek om het amper 6 jaar oude positieforgel gebouwd door orgelbouwer DELMOTTE, te verkopen. Op de jongste jaarbeurs te Oostende had de kerkfabriek een nogal prijzig elektronisch instrument aangekocht omdat het pijporgel maar weinig klankmogelijkheden bood en verder een paar gebreken begon te vertonen : barsten in de windlade, beschadigd pijpwerk, slechte houtverbindingen ... Vandaar ...

Beschrijving : 4 registertrekkers aan weerszijden van het klavier (verdeling baskant-diskant)

3 reeële spelen : Gedekt 8'
Roerfluit 4'
Octaaf 2'

Er is ruimte voorzien voor een vulwerk 3st.

Het orgel heeft een mechanische register- en toetsentractuur.

Het manuaal heeft een omvang van C tot G''', het aangehangen pedaal heeft slechts 27 toetsen (C-D').

Het sobere orgelmeubel is 1.45m breed, 2.40m hoog en 75cm diep.

Het orgel scijsnt een gift aan de kerk te zijn geweest.

Voor eventuele liefhebbers : het instrument staat te kijk in een garage aan de Nieuwpoortsesteenweg (Restaurant "De Ton").

Vraagprijs : 250.000 frank ...

Robert HOSTYN

VRAAG

In aansluiting met het artikel "Gaston Duribreux en zijn oorlogsthematiek" verschenen in het oktober-nummer laat de familie Dufait ons weten dat zij destijds na veel zoeken alle gepubliceerde werken van Gaston Duribreux hebben weten aan te schaffen. Eén boek ontbreekt hen nog : "De visscher" (Kunstkringuitgaven, 1942). Wie hen dat werkje kan bezorgen kan zich in verbinding stellen met Mark Dufait, Maurits Sabbestraat, 23, 8400 OOSTENDE.

O. V.

WAT DOEN WE ER MEE.

VAN BEPLANTINGSDIENST TOT ROTANISCHE TUIN.

De Stedelijke beplantingsdienst is in de laatste jaren herhaaldelijk in het nieuws geweest. De reden hiervan lag bij een mogelijke verhuis naar een eerder vaag gehouden plaats langs de Stuiverstraat.

Waarom de beplantingsdienst van zijn huidige standplaats weg moest werd er nooit bijgezegd. De reden was echter dat onder druk van bepaalde machten deze ruimte beschikbaar moest komen voor de bouw van ja, u weet het nog wel, een hotel en wat sociale hoogbouw. Gelukkig heeft de klassering van de "Oude watertoren", de door de Oostendse bevolking gevoerde actie "ROSJE" en de daarbij bewezen oorsprong van deze gronden, als behorende tot een geheel van een schenking van openbaar nut, voor een relatieve kalmte op dit front gezorgd.

Als er nu op deze plaats niet mag gebouwd worden, is er ook geen reden om de beplantingsdienst te verhuizen. Integendeel, dan is het ogenblik aangebroken om deze dienst te valoriseren.

Dit kan zeer gemakkelijk gebeuren door, in navolging van wat sommige binnenlandse en buitenlandse steden doen, een gedeelte van de beplantingsdienst uit te bouwen tot een BOTANISCHE TUIN. Waarom een botanische tuin ?

Onze stad ontbreekt om en nabij het centrum toeristische attractiepunten, die bij minder goed weer een gedeelte van het strandleven kunnen opvangen. Anderzijds zijn de inwoners van onze stad en voornamelijk de schoolgaande jeugd op het gebied van FLORA en FAUNA maar slecht bedeed. De onechtige duinresten aan weerszijden van onze stad kunnen dit tekort niet aanvullen.

Een oplossing zou er in bestaan een hoek van de huidige beplantingsdienst te reserveren voor de typische zee kustflora, terwijl een van de in onbruik geraakte gebouwen ingericht kan worden als een centrum van de zee kustfauna. Een mooi voorbeeld van wat er op dat gebied kan gerealiseerd worden is te vinden in het Natuurcentrum van het Brugse Stadspark BEISBROEK.

Voeg hierbij een ruime serre met mooie en zeldzame bloemen ; planten en gewassen ; een kruidentuin ; een rosarium ; een heestertuin en de traditionele bloem- en plantbeddingen die de beplantingsdienst nodig heeft voor een normale werking en bediening van de stedelijke vereisten, en de zaak is rond.

Zeg nu niet dat er geen plaats is. De bedding van het vroegere zwembad, de braakliggende gronden en de top van de reservewatertanks vormen onvermoede ruimten waar aardig wat mee gedaan kan worden.

Van educatief standpunt is het belangrijk dat we ergens een groot aantal soorten bomen en heesters samen kan aantreffen. Hiervoor zou een hervormde beplantingsdienst-botanische tuin zeer goed aanleunen bij het Maria-Hendrikapark. In een bepaald gedeelte van het park alsook in de Botanische tuin zouden de wetenschappelijke en Nederlandse naam van de aanwezige bomen heesters, planten en bloemen duidelijk moeten vermeld staan. Ook moet de mogelijkheid geboden worden dat vooral de vaste planten van dichtbij geobserveerd kunnen worden. Een plan van de totale tuin aan de ingang is een must, terwijl een goede bewegwijzering van groot belang is.

En als er dan iemand zou ter beschikking staan om de nodige uitleg te geven, rond dit de zaak meteen af. Oostende zou met weinig kosten een nieuwe toeristische attractie tot stand hebben gebracht, waaraan buiten de toeristen ook de Oostendse bevolking veel plezier aan zou beleven.

J.B. DREESEN

FOTOPAGINA'S

"De Plate" bezit nog een klein overschot vqn fotopagina's, welke in vroegere nummers gepubliceerd werden. Wie belang stelt in één of meer van die fotopagina's, welke nok nuttig kunnen zijn voor schooldocumentatie, kan die in het Heemkundig Museum verkrijgen tegen 5 F. per blad.

G. V.

130 JAAR GELEDEN : VERZEN OM EEN DODE KONINGIN

"Notre bonne Reine est morte à 7 1/2 heures du matin !

"A 5 heures elle a fait appeler le Roi et tous les membres de la famille ; elle leur a fait ses adieux avec autant de calme

"et de résignation que si elle n'allait faire qu'un voyage ordinaire. Sa présence "d'esprit et sa sérénité ne l'ont pas abandonnée un seul instant ; son courage et sa "patience ont été admirables. C'est un ange qui semblait s'envoler vers le ciel ; "elle est morte dans les bras du Roi" (1).

Zo overleed op 11 oktober 1850, amper 38 jaar oud en volledig uitgeput door een lange slepende ziekte, onze eerste koningin Louise-Marie in haar paleis, Langestraat 53, Oostende.

Aan haar sterfbed stonden Leopold I, de Hertog van Brabant, haar moeder Marie-Amélie d'Orléans, haar broers en zusters. Louise-Marie had zich in minder dan 20 jaar tijd in het land algemeen geliefd weten te maken. Zelf had ze een leven vol tegenslagen achter de rug. Geen wonder dan ook dat haar overlijden en begrafenis het ontstaan van een hele stroom kunstgewrochten in de hand werkte ; heel verheven zaken naast meer volks-populaire gevoelsuitingen : schilderijen (2), litho's (3), gedenkpenningen, een praalgraf te Oostende (4), en uiteraard een massa gelegenheidsverzen die de gedachtenis aan de koningin moesten vereeuwigen.

Gedichten hoorden er dus anno 1850 nog steeds bij ; een laatste uitloper van een hardnekkige rederijkerstradie wellicht ? Hoeft het gezegd dat het bombast uit dit soort poësie droop en dat de literaire kwaliteit dan ook zeer bedenkelijk was ? In Eugène BOCHART's "Ostende à la main" (Brussel, 1861) vinden we diens eigen treurverzen op de dood van Louise-Marie terug. F.M.J. VAN MOORTSEL, Pastoor van Sint-Joost-ten-Node kroop eveneens in zijn pen en voltooide op 9 november 1850 een Treurzang bij de plechtige ter aardebestelling van de stoffelijke overblijfsels van wijlen Hare Majesteit onze dierbare en onvolprezene Koningin Louise-Marie". (5) En ook Jan VAN BEERS (Antwerpen 1821-1888) dichter en leraar letterkunde aan het atheneum van zijn geboortestad voelde zich geïnspireerd. Uit de Eeuwfeestuitgave van zijn gedichten (Antwerpen, OPDEBEEK, 1921), lichten we volgende verzen (6) :

Bij den dood der Koningin

De Geest had mij met zich gevoerd : - ik zag
Oostende : - niet, zoo als ik haar te voren
Aanschouwen mocht, waar ze op heur zaestrand lag,
In 't lauwe nat wellustig heel den dag
Zich badend, om, blij 't avondzonneglaren,
Met dansgewoel, en zang, en luid gelach,
Het lied van 't tintlend watervlak te storen ;
Ik zag haar, waar ze op d'oever van heur zee,
Stil, onbewogen neerzat, als verloren
In de overpeinzing van een grondloos wee.

.....

't Scheen alles angstig, doodsch ; wanneer stadstoren,
Op eenmaal waggelende in zijn nevelkleed,
Hoog in de lucht een kreet liet hooren,
Die gansch den omtrek siddren deed.

Zij is dood ! Zij is dood !
Klonk het aaklig in 't rond,
Uit zijn koperen mond.
Zij is dood ! Zij is dood !
En dit klokkengebrom
Liep in België's schoot,

Steeds verzaard en vergroot,
Als een donder herom.

.....

Daar stak een wind op. - Was 't het klagan,
Dat uit heel 't vaderland ten hemel schoot,
Wat hij, Oostende, in wilde vlagen,
U op zijn vleugelen kwam overdragen,
Ten rouwzang voor de Dierbre, wie de dood
Daar even op uw oever de oogen sloot ?

.....

Zoo deden, op de vleuglen van 't orkaan,
Liefde en bewondering, van uit den lande,
Als rouwbeklag onzichtbrer geesten, aan
Dit vorstlijk sterfbed, op Oostendes strande,
Hun hulde in beurtgezag ten hemel gaan.
En, door wat stemme er lof werd aangeheven,
Geen klonk er, die niet eindigde in een klacht ;
De een riepen ; "Wie zal thans ons 't voorbeeld geven,
Dat zij van elke deugd te geven placht ?"
En de andre : "Wie zal onzer zich erbarmen,
O God ! Nu gij voor eeuwig in den dood
De koninklijke hand der moeder sloot,
Die troost en zegen regende over de armen ?
Wie zal den grijze, wie het kind beschermen ?
Wie hongerigen spijzen in den nood ?"
En al de stemmen smolten in één kermen
Weer samen ; en, door 't schokkend luchtruim, sneed
Plots zoo vertwijflend en zoo diep een kreet,
Dat de oceaen, opspringend, zijne baren
Verhief, alsof een nooitgekend ver aren
Zijn diepste diep van ijzing siddren deed.

.....

1850

Jan VAN BEERS

Tot daar Jan VAN BEERS (hopelijk blijft het voorgaande niet te zwaar op de maag
liggen).

X X X

Tot slot nu nog een fragment uit de mémoires van journalist Louis HYMANS anno 1877
bij LEBEGUE te Brussel gepubliceerd onder de titel "Notes & Souvenirs". Nu gaat het
werkelijk om een tijdsdocument, een ooggetuigeverslag van het rouwende Oostende
anno 1850 :

"J'étais entré à l'Indépendance depuis environ deux mois, quand arriva à Bruxelles
"la triste nouvelle de la mort de la reine Louise-Marie.
"Elle était morte à Ostende, à la suite de cette cruelle maladie qu'elle avait dissi-
"mulée à tous ceux qui l'entouraient. On résolut de lui faire de splendides funé-
"railles. Je fus chargé d'en rendre compte.
"Mes instructions portaient : "Partir pour Ostende, recueillir tous les détails re-
"latifs à ses derniers moments, revenir à Bruxelles par le train funèbre et suivre
"le cercueil jusqu'au lieu de repos".

"A la gare du Nord, ge trouvai De Leutre, qui avait reçu la même mission de l'Observateur, et nous partîmes ensemble pour Ostende, où nous descendîmes à l'Hôtel Fontaine. A ce même hôtel étaient descendus ou descendirent la reine Marie-Amélie, le duc d'Aumale, le prince de Joinville, M. Cuvillier-Fleury, M. Seribe, frère de l'illustre écrivain et notaire de la famille d'Orléans, puis les ministres et la plupart des hauts fonctionnaires qui devaient accompagner le train royal. Rien de plus triste qu'Ostende à cette époque de l'année. Il faisait froid, le vent soufflait par rafales ; il tombait par moments des pluies glacées. Nous vécûmes, pendant plusieurs jours, dans une atmosphère de tristesse et de deuil. Il n'y avait un peu de mouvement qu'entre l'Hôtel Fontaine et cette sombre maison qu'on appelait le Palais. La reine Marie-Amélie sortait à pied, suivie d'un vieux valet de chambre, appelé Gouverneur. Le prince de Joinville fumait sa pipe dans la cour et causait volontiers avec tout le monde. Le roi Léopold sortait parfois du palais en longue redingote et se promenait sur la digue. C'est la seule occasion dans laquelle je l'aie vu en habit civil. Au service funèbre, dans la petite église d'Ostende, je le vis sangloter".

X X X

Het paleis in de Langestraat ligt er vandaag de dag maar droevig bij, alhoewel geklasseerd. En toch kan het gebouw herleven. Want zie eens hoe het Paleis te Antwerpen of het Hôtel Bellevue aan een nieuwe jeugd zijn begonnen ! Waarom niet bij ons ?

Norbert HOSTYN

Nota's :

1. A.R.A., Papieren Ch. ROGIER, nr. 269
2. oa. door J. MEGANCK (Brussel, Kon. Paleis).
3. oa. MANGIONI, VAN CUYCK, V. DEDONCKER, H. VERBEYST.
4. Door Charles FRAIKIN, SS. Petrus & Pauluskerk, Oostende.
5. A.R.A., Fonds DE STASSART, Handschriften, nr. 188.
6. Het gedicht van VAN BEERS werd ons bezorgd door E. SMISSAERT

KAMER VAN RHETORICA

Een van de laatste stukken gepubliceerd door de Oostendse Kamer van Rhetorica was ook een rouwgedicht over Koningin Louisa-Maria. Een exemplaar er van berust in het stadsarchief. We laten hieronder de tekst volgen :

OOSTENDSCHE ROUWKLAGT

by het vertrek van het

doodelyk overblyfsel onzer dierbare en betreurde koningin

LOUISA MARIA VAN ORLEANS

\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$

Schreit Belgen, Belgen schreit, uw vorst, uw heil behoeder
 Verliest zyne edele Ga, zyn kind'ren hunne moeder,
 Gy verliest 't onderwerp van algemeene min,
 De schuts-engel van gansch het Belgisch huisgezin.
 Schreit, Belgen, uw vorstin zoo deugdenryk zoo teder,
 Is hemelwaerts getreën en keert hier nimmer weder.
 Bidden wy dus te zaem op dat Gods magtige hand,
 Nog altyd zeg'nen moge en vorst en vaderland.

Door de Maetschappy Rhetorica

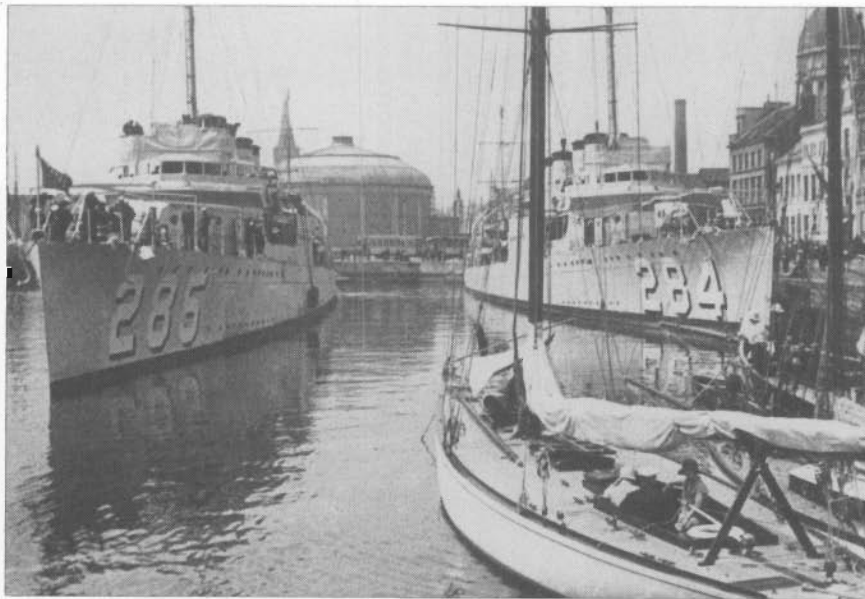
KENT U ZE NOG ?

Ter gelegenheid van het bouwen van de 0.96 "Lydie-Georgette" (eigenaar Jan Deckmijn) werd in 1930 de hieronderstaande foto genomen op de scheepswerven van Jan Borrey aan het derde dok te Oostende.

Iste rij van links naar rechts: Georgette Deckmijn, Pros Thiry, Robert Borrey, Frans Borrey
2e rij van links naar rechts: Frans Ostin, Emiel Ostin, Jan Deckmijn (vader van Germaine en Georgette Deckmijn en schoonvader van Emiel Ostin), Germaine Deckmijn, Joseph Notè, Jan Borrey (vader van Raymond, Frans en Robert Borrey), Raymond Borrey.

Jean-Pierre FALISE
(kleinzoon van Jan Deckmijn)

Dank zij een foto geschonken door de heer René VAN WYLICK kunnen wij U uit dezelfde hoek nog een beeld geven van het IJzerpanorama, met op de voorgrond 2 Amerikaanse destroyers. Rechts ziet men de oude gasfabriek en het oude Hotel des Thermes (alias Kanonhotel). (1926 ?).

J.B.D.

VROEGE FOTOGRAFIE TE OOSTENDE - (AANVULLINGEN)

GHEMAR

De Heer Daniël FARASYN deelde ons mee dat het gekende huis GHEMAR uit Brussel destijds een filiaal had te Oostende. Het atelier, dat niet meer dan een houten barak zou geweest zijn, stond op de hoek van de Van Iseghemlaan en de Louisastraat, daar waar later LE BON kwam.

LAGAST-HUYS

De kartonnen supports waarop foto's bevestigd werden betrok LAGAST van de firma's PRAGER & LODJA uit Berlijn en D. HUTINET te Parijs. (Medegedeeld door L. VANDECASTEELE).

Mevrouw L. VAN LANDSCHOOT

De Heer L. VANDE CASTEELE signaleerde me foto's met achteraan volgende tekst :

PHOTOGRAPHIE ARTISTIQUE
EPse L. VAN LANDSCHOOT
OSTENDE
RUE ST. PETERSBOURG 35
LES CLICHES SONT CONSERVES
ON OPERE PAR TOUS LES TEMPS

N.H.

OOSTENDSE VERENIGINGEN IN 1841

In het september/oktober nummer van "Bachten de Kupe" deelt A. Dawyndt mede dat in 1841 voor een feest te Pervyze verschillende verenigingen een uitnodiging toegestuurd kregen. Eén vereniging uit Oostende was erbij : DE MOSTAERDSLOKKERS. Voorwaarde tot deelname was het dragen van een blazoen met de naam van de stad waaruit zij afkomstig waren en het voorafgaan van de groep van het muziekkorps.

J.H. K.

HET VOLKSLIED IN WEST-VLAANDEREN

Met wat vertraging, wegens verblijf in het buitenland, kreeg ik het boek "HET VOLKSLIED IN WEST-VLAANDEREN" met teksten en melodieën uit de volksmond opgetekend door R. HESSEL, in handen.

Het is de eerste bundel die ik zo oprecht vind kwa inhoud en weergave van de opgetekende liederen. Tegen wat in onze leefgemeenschap aan het verdwijnen is, heeft R. Hessel een punt willen zetten door alles op te tekenen en weer te geven zoals hij het optekende. Een pionierswerk in onze tijd van radio, L.P., hi-fi, televisie en andere mechanisatie van het volksgevoelen. Daarom zoveel te meer waardevol op dit ogenblik waar nog enkelen de oude liederenschat hebben bewaard en nog... zelfs maar gedeeltelijk, kennen. We mogen de samensteller zeker niet verwijten dat hij onvolledig geweest is, hij heeft zijn uiterste best gedaan en uit de schat die nog voorhanden is met volle handen geput. Helaas is zijn werk niet een volledig overzicht van het Westvlaamse lied zoals het enkele tientallen jaren geleden nog druk gezongen werd. Er blijft nog betrekkelijk veel in de oude volkskeel zitten, menen we. Een tweede deel wordt met spanning verwacht. Intussen was het voor mij een openbaring volksliedjes die ik dacht aan Oostende gebonden te zijn, ook opgetekend uit andere Westvlaamse kelen in boekvorm te zien : het lied van de paling, onder andere opgetekend te Sint-Andries bij Brugge, en het lijflied van Irma Bubbeline : van het nunnetje (opgetekend te Brugge). Ten zeerste aanbevolen voor verzamelaars en genieters van ouderwetse liedjes. (Uitgave in eigen beheer : R. Hessel, Hoveniersstraat, 30, 8000 BRUGGE).

J.H. K.

VANWAAR DE BENAMING "KRUGERSHOF" EN DE WIJK "TRANSVAAL" ?

Een detailstudie getiteld : "De invloed van de Anglo-Boerenoorlogen op de naamgeving hoofdzakelijk in Vlaams-België" van de hand van J.M. Goris verdient enige uitweiding. Is gepubliceerd in het tijdschrift "Naamkunde. Mededelingen van het Instituut voor Naamkunde te Leuven...", VIII, 1976, blz. 193-256. Het artikel situeert de historische kontekst en de penetratie van Zuidafrikaanse namen in Vlaams-België in de benaming van herbergen, "Spioenkop" (enig Natals toponiem in België), namen van verenigingen en firma's, straatnamen, met een poging tot verklaring van het succes van de naam "Transvaal". In bijlage een inventaris van de "Zuidafrikaanse" herbergnamen in Vlaams-België (in Oostende het "Krugershof", Nieuwpoortsesteenweg 148) en een inventaris van de "Zuidafrikaanse" straatnamen. Niet-officieel is de wijk "Transvaal", die deel uitmaakt van het gehucht Raversijde. De benaming "Transvaal" is afkomstig van de herberg "Transvaal" (1901) die daar gelegen was en lokaal van "De Transvaalsche Boeren", een gaaiboldersvereniging te Raversijde (gedetailleerd besproken in "Biekorf", jg. 63, 1962, blz. 152). Het café kreeg later een andere naam nl. café "De Ton", doch verdween door de uitbreiding aan het vliegveld Oostende-Middelkerke.

E. SMISSAERT

HET SCHOOLESCHIP "COMTE DE SMET DE NAEYER"

Graag wou ik nog even inpikken op de redactionele brief van de heer Standaert in het vorige Plate-nummer. Ook ik herinner me rare verhalen, die ik als kind op Sas-Slijkens, van oude familieleden gehoord heb omtrent het bewuste schoolschip. Ik ben op zoek gegaan en vond in het standaardwerk "Vlaanderens's economische ontwikkeling" van Lodewijk de Raet. Gezien de belangrijkheid van dit werk licht ik er volgende gegevens uit : Op 19 april 1906, twee dagen na zijn vertrek uit Antwerpen, verging bij kalm weder het schip in de Golf van Gaskonje. De bevelhebber, 2 officieren, 26 kadetten en het grootste gedeelte van de bemanning vonden een zeemansgraf. Op p. 301 lees ik o.m. "Tal van tekortkomingen kwamen aan het licht, tal van beschuldigingen werden geuit, die weerklank vonden in de wetgevende Kamers en voor het gerechtshof "(...)" . Waarom had de Staat de opleiding van zeeofficieren aan particulieren opgedragen en niet zelf deze taak ondernomen, vooral daar de regering zeevaartscholen te Oostende en te Antwerpen bezit, waar men onverstoord voortgaat diploma's uit te reiken !..." En verder : "Ofwel is de oorzaak niet te vinden in het feit dat men al te dikwijls oude schepen in Engeland opkocht die dan genaturaliseerd worden, en dan, bij gebrek aan toezicht, nog zo overladen worden, dat zeerampen onvermijdelijk zijn ?".

Ivan VAN HYFTE

EEN STAKING IN 1880 TE OOSTENDE

Honderd jaar geleden kende Oostende een der eerste stakingen aan onze kust. Het waren de kelners die in volle seizoen het bijtje erbij neerlegden. Eerst waren het de kelners die in het hotel Vincent Fonteyne aan de Zeedijk stopten met werken omdat hun patroon hen nog niet betaald had. Na een korte staking hernamen ze het werk. 's Anderendaags deden hun collega's van het "Cercle du Phare" hen dit na. Ook een deel van het Kursaalpersoneel volgde hen, gevolgd nog door enkele kelners van andere inrichtingen. De zondag 22 en maandag 23 defileerden ze langs de Zeedijk en doorheen de stad. De heer Backhans recruteerde toen personeel op clandestiene wijze, met gevolg dat hij achternagezet door de stakers zich in het hotel Fontaine moest verschuilen waarop de stakers de ruiten van het hotel ingooiden. Drie manifestanten werden door de politie opgeleid en in Brugge opgesloten. Zo bloedde de staking uit.

O. V.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen